

هفت س نوروز

و هفت س ایرانی

اهورامزدا (به معنی سرور دانا)، و هومن (اندیشه نیک)، اردیبهشت (پاکی و راستی)، شهریور (شهریاری آرزو شده با کشور جاودانی)، سپندارمزد (عشق و پارسایی)، خرداد (رسایی و کمال) و امرداد (نگهبان گیاهان).

اما در بسیاری از منابع تاریخی آمده که «هفت سین» نخست «هفت سین» بوده و بعدها به این نام تغییر یافته و شمع، شراب، شیرینی، شهد (عسل)، شمشاد، شربت و شقایق یا شاخه نبات، اجزای تشکیل دهنده سفره هفت سین بودند. برخی دیگر به وجود «هفت چین» در ایران پیش از اسلام اعتقاد دارند. سخنران جامعه زرتشتی در این باره می گوید: «در زمان هخامنشیان در نوروز به روی هفت ظرف چینی غذا می گذاشتند که به آن هفت چین یا هفت چیدنی می گفتند.

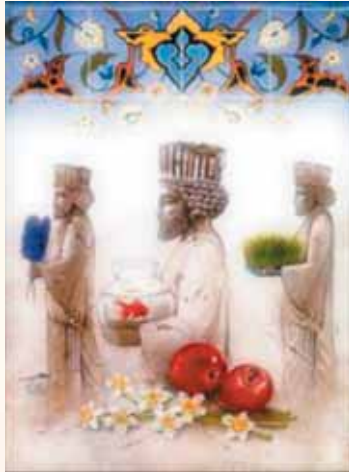
بعدها در زمان ساسانیان هفت سین رسم متداول مردم ایران شد و شمشاد در کنار بقیه سین های نوروزی، به نشانه سبزی و جاودانگی بر سر سفره قرار گرفت. اما با پذیرش اسلام از سوی ایرانیان سعی در حفظ سنت ها و آیین های باستانی خود کردند.

خواهر و همزاد شراب یعنی «سرکه» را انتخاب کردند و اینگونه سین به سین تغییر پیدا کرد.

به هروری خوراکی های خاصی بر سفره هفت سین می نشینند که عبارتند از: سیب، سرکه، سمنو، سماق، سیر، سنجد و سبزی (سبزه)، خوراکی هایی که به نیت های گوناگون انتخاب شده اند:

سمنو: نماد زایش و باروری گیاهان است و از جوانه های تازه رسیده گندم تهیه می شود. سیب: هم نماد باروری است و زایش. در گذشته سیب را درختم های ویژه ای نگهداری می کردند و قبل از نوروز به همدیگر هدیه می دادند. می گویند سیب با زایش هم نسبت دارد، بدین صورت که اغلب درویشی سیبی را از وسط نصف می کرد و نیمی از آن را به زن و نیم دیگر را به شوهر می داد و به این ترتیب مرد از عقیم بودن و زن از نازایی رها می شد.

سنجد: نماد عشق و دلباختگی است و از مقدمات اصلی تولد و زاینده گی. عده ای عقیده دارند که بوی برگ و شکوفه درخت سنجد محرک عشق است!

برخیز که می رود زمستان
بگشای در سرای بستان
نارنج و بنفشه بر طبق نه
منقل بگذار در شبستان
وین پرده بگوی تا به یک بار
زحمت ببرد ز پیش ایوان
برخیز که باد صبح نوروز
در باغچه می کند گل افشان
خاموشی بلبلان مشتاق
در موسم گل ندارد امکان
آواز دهل نهان نماند
در زیر گلیم و عشق پنهان
بوی گل بامداد نوروز
و آواز خوش هزارستان
بس جامه فروختست و دستار
بس خانه که سوختست و دکان
ما را سر دوست بر کنارست
آنک سر دشمنان و سندان
چشمی که به دوست بر کند دوست
بر هم نهد ز تیرباران
سعدی چو به میوه می رسد دست
سهلست جفای بوستانبان

نوروز، بزرگترین جشن ملی ایرانیان سابقه ای هزاران ساله دارد. از گذشته های دور آریایی های ساکن در فلات ایران، آغاز بهار را به برگزاری مراسم ویژه و توأم با سرور و شادمانی اختصاص می دادند. برخی پژوهشگران، ریشه تاریخی این جشن را به «جمشید پشنادی» نسبت می دهند و نوروز را «نوروز جمشیدی» می خوانند.

این گروه معتقدند که جمشیدشاه بعد از یک سلسله اصلاحات اجتماعی بر تخت زرین نشست و فاصله بین دماوند تا بابل را در یک روز پیمود و آن روز (روز هرمزد) از فروردین ماه بود. چون مردم این شگفتی از وی بدیدند جشن گرفته و آن روز را «نوروز» خوانند. «فلسفه وجودی نوروز» که یعنی زایش و نوشدنی که همزمان با سال جدید در طبیعت هم دیده می شود رمز ماندگانی این جشن باستانی است.

گرچه بنا بر قانون تغییر پدیده های فرهنگی، نوروز هم نسبت به گذشته با دگرگونی هایی همراه است اما نوروز بنا به اصل تازگی بخشیدن به طبیعت و روح انسان همچنان پایدار ماند.

اما بدانیم از سین های نوروز. در آیین های باستانی ایران برای هر جشن «خوانی» با انواع خوراکی ها گسترده می شد و خوان نوروزی «هفت سین» نام داشت و می بایست از بقیه خوانها رنگین تر باشد.

این سفره معمولاً چند ساعت مانده به زمان تحویل سال نو آماده بود و بر صفحه ای بلندتر از سطح زمین چیده می شد. همچنین میزدپانی (MAYZADPAN) به منظور پخش کردن خوراکی ها در کنار سفره گماشته می شد. این خوان نوروزی بر پایه عدد مقدس هفت بنا شده بود. توران شهریاری، سخنران جامعه زرتشتی معتقد است: «تقدس عدد هفت از آیین مهر یا میتراست و به سالهای دور باز می گردد. در این آیین برای رسیدن انسان به مقام عالی و آسمانی هفت مرحله وجود داشت. پس عدد هفت از پیش از زرتشت برای انسان عزیز بوده و در آیین های مختلف و به نمادهای گوناگون دیده می شود، مانند هفت آسمان، هفت دریا، هفت گیاه و...» همچنین اسناد تاریخی از برپایی سفره هفت سین به یاد هفت امشاسپندان خبر می دهند؛ طبق این اسناد، هفت امشاسپندان مقدس عبارت بودند از:

سبزه : نماد شادابی و سرسبزی و نشانگر زندگی بشر و پیوند او با طبیعت است.

در گذشته سبزه ها را به تعداد هفت یا دوازده که شمار مقدس برج هاست در قاب های گرانها سبز می کردند. در دوران باستان در کاخ پادشاهان ۲۰ روز پیش از نوروز دوازده ستون را از خشت خام برمی آوردند و بر هر یک از آنها یکی از غلات را می کاشتند و خوب روییدن هر یک را به فال نیک می گرفتند و بر آن بودند که آن دانه در آن سال پربار خواهد بود. در روز ششم فروردین آنها را می چیدند و به نشانه برکت و باروری در تالارها پخش می کردند. سماق و سیر نماد چاشنی و محرک شادی در زندگی به شمار می روند. اما غیر از این گیاهان و میوه های سفره نشین، خوان نوروزی اجزای دیگری هم داشته است: در این میان « تخم مرغ » نماد زایش و آفرینش است و نشانه ای از نطفه و نژاد. «آینه» نماد روشنایی است و حتما باید در بالای سفره جای بگیرد. «آب و ماهی» نشانه برکت در زندگی هستند. ماهی به عنوان نشانه اسفندماه بر سفره گذاشته می شود. و «سکه» که نمادی از امشاسپند شهریور (نگهبان فلزات) است و به نیت برکت و درآمد زیاد انتخاب شده است.

تقدس عدد هفت از آیین مهر یا میتراست و به سالهای دور باز می گردد.

در این آیین برای رسیدن انسان به مقام عالی و آسمانی هفت مرحله وجود داشت. پس عدد هفت از پیش از زرتشت برای انسان عزیز بوده و در آیین های مختلف و به نمادهای گوناگون دیده می شود، مانند هفت آسمان، هفت دریا، هفت گیاه و...

شاخه های سرو، دانه های انار، گل بیدمشک، شیر نارنج، نان و پنیر، شمعدان و... را هم می توان جزو اجزای دیگر سفره هفت سین دانست. «کتاب مقدس» هم یکی از پایه های اصلی خوان نوروزی است و بر اساس آن هر خانواده ای به تناسب مذهب خود، کتاب مقدسی را که قبول دارد بر سفره می گذارد. چنانچه مسلمانان قرآن، زرتشتیان اوستا و کلیمیان تورات را بر بالای سفره هایشان جای می دهند. بر سر سفره زرتشتیان در کنار اسپند و سنجد، «آویشن» هم دیده می شود که به گفته موبد فیروزگری خاصیت ضد عفونی کننده و دارویی دارد و به نیت سلامتی و بیشتر به حالت تبریک بر سر سفره گذاشته می شود.

نوروز در

محمد رضا رحمانی

بسیاری از سایتهای اینترنتی فارسی زبان برای دومین سال متوالی خواستار قرار گرفتن لوگوی عید نوروز در سایت " گوگل " شدند.

در این حرکت ملی کاربران اینترنتی با ارسال یک پست الکترونیکی برای گوگل ، خواستار قرار گرفتن لوگوی نوروز بر روی صفحه اصلی این سایت شدند.

در این نامه الکترونیکی از تیم گوگل خواسته شده با توجه به اهمیت عید نوروز در میان اقوام کشورهای مختلف جهان مانند فارسها، ترکها، کردها، افغانها ، بلوچها و تاجیکها، لوگویی متناسب با این ایام در سایت خود قرار دهد.

گوگل که از پر بیننده ترین و محبوبترین سایتهای اینترنتی در شبکه جهانی اینترنت است در سال گذشته با توجه به درخواست کاربران، لوگوی عید نوروز را که نشان دهنده سفره هفت سین بود، در روزهای اول و دوم فروردین بر روی صفحه اول سایت خود قرار داد.

همانطور که در سال گذشته "جعفر دیل" سخنگوی تیم فارسی ساز گوگل با جدیت تمام و با کمک نامه های ارسالی به گوگل، لوگوی نوروز را بروی سایت قرار داد، امسال نیز، شاهد این اقدام زیبا بودیم

این حرکت ملی برای اولین بار از سال گذشته آغاز شد و بیش از ۴۰ هزار کاربر در طول دو روز با ارسال پست الکترونیکی خواستار قرار گرفتن لوگوی نوروز در سایت گوگل شدند.

امسال نیز با نزدیک شدن به آغاز سال نو و فرا رسیدن عید باستانی نوروز، کاربران این حرکت ملی را آغاز کردند.

با آنکه در سالهای اخیر بخش وسیعی از مردم برای ورود به شبکه جهانی اینترنت اقداماتی داشته اند اما هنوز عزم ملی برای بهره گیری مناسب از امکانات این شبکه ایجاد نشده است.

اگرچه این درخواست توسط تعداد کثیری از مردم به گوگل ارسال شده، اما از کنار زحمات تیم فارسی ساز گوگل هم نباید به سادگی گذشت.

همانطور که در سال گذشته "جعفر دیل" سخنگوی تیم فارسی ساز گوگل با جدیت تمام و با کمک نامه های ارسالی به گوگل، لوگوی نوروز را بروی سایت قرار داد، امسال نیز، شاهد این اقدام زیبا بودیم.

لازم به ذکر است سال گذشته تعداد لوگوهای ارائه شده توسط مردم عادی به گوگل به ۲۸ لوگو رسید که از این تعداد ۳ طرح ایرانی و ۲۵ طرح تاجیکستانی بود.